

בעודה שטה בנהר ומצלמת עדר פילים להנאתה, לפתע

התקרב לסירה אחד מהם • **אמירה לם** לא תשכח את זה בחיים,

וגם לא את השקיעות האדומות, מסיבות התה הקולוניאליות,

המפלים שנמתחת מעליהם קשת בליל ירח מלא והלודג'

התלוי שמשקיף על היערות • ספארי למתקדמים

בזמביה זימבבואה בוצואנה

רואה את הפיל ממערב

ברגע מסוים, בעודנו שטים בנהר הזמבוי ומצלמים את עדרי הפילים שעל גדותיו, הגיח אחד הפילים לעברנו והתקרב עד כדי מטרים ספורים מהסירה שבה ישבנו בנחות ושלווה. יש מעט מאוד חמלה בג'ונגלים של אפריקה, וזה שיעור שלומדים כאן מהר מאוד, אבל במסע הזה גיליתי שדווקא בפילים יש מידה רבה של חמלה. כמה ימים קודם נכנסנו לשמורת צ'ובה הקסומה בבוצואנה – שבה חיה אוכלי סיית הפילים הגדולה באפריקה. זה היה בשעת בין-ערביים, עם השקיעה האדומה המיוחדת שאופיינית ליבשת. חלפנו על פני יערות של עצי טיק ונקלענו עם הג'יפ לתוך עדר פילים. הם אמנם ניפנפו קצת באוזניים כדי להביע מורת רוח, אבל אז הפנו אלינו את אחוריהם והלכו לדרכם.

ובחזרה לאירוע ההוא על שפת הזמבוי. בעודי מנסה להסדיר נשימה אמרה לי רונית הרשקוביץ, הבעלים של ספארי קומפני – "די לגת כיתה. עברת ישר לאפריקה למתקדמים". הכוונה שלה הייתה שהטיול הזה למשולש זמביה זימבבואה בוצואנה לקח אותנו צעד קרימה מהמקומות המוכרים יותר לתייר הישראלי באפריקה, כמו קניה, טנזניה וזנזיבר. בזימבבואה יש תחושה שהכל ראשוני יותר,

בזימבבואה יש תחושה שהכל ראשוני יותר, שאלו מקומות שרק מתעוררים מתרדמתם. ואם בטנזניה סביב כל אריה יש כבר עשרה ג'יפים, פה סביב כל ג'יפ יש עשרה אריות. "בשביל הרבה ישראלים", מחדרת הרשקוביץ את ההבדל, "אפריקה זה מכלול גדול אחד של עדרי אריות וג'ירפות. מאז 1992, עת הייתי שושבינה לחדושי החיים בין טנזניה לישראל, בעוד שכולם טיילו בקניה אני כבר הייתי בת בית בטנזניה ובזנזיבר – שהפכו לאחרונה למיינסטרים בעצמן. המשולש של זמביה זימבבואה בוצואנה מיועד לבוגרי הספארי המוכר והידוע".

אני מודה, גם בשבילי אפריקה הייתה מכ' לול. ולכן, בהתחלה גם לא נורא התלהבתי לה צטרף לקבוצת העיתונאים שיצאה לסקר את המסלול החדש. הפעם אחרונה שביקרתי ביבשת הייתה כמעט לפני 20 שנה, בימי הרעב הגדול באתיופיה. החוויה שנצרכה בי אז גרמה לי לסגור דלת כבדה של הסתייגות להרבה שנים. אבל כבר ביום הראשון נשטפו לגמרי הזיכרונות המדכאים במים הרבים ששצפו במפלי ויקטוריה, ומול יערות הגשם הירוקים, השקיעות האדומות, הזריחות הכתומות, נהמות הפילים ומי הטורקוז של נהר הזמבוי. האמת? צהלתי על כל אחד משמונת ימי הטיול.

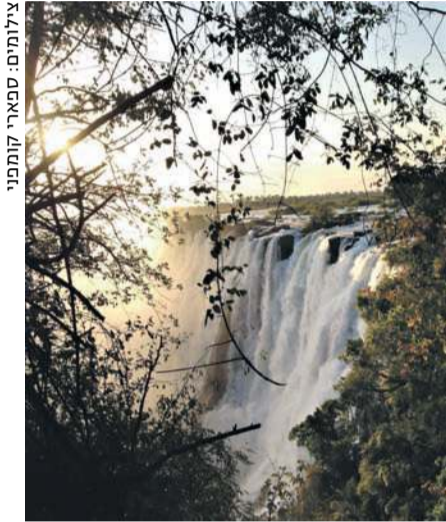
זו הייתה אפריקה צבעונית ומהנה. מה שביקור אהבתי היה השילוב בין טבע פראי ושיק קולוניאלי. בבקרים נסענו בג'יפים פתוחים, חרשנו את הספארי ואת מרחבי הטבע. בלילות לנו במחנות, בלודג'ים ובבתי מלון קולוניאליים. שקענו בכורסאות של בדי פשתן, על מזחים בנויים דק מעל אגמים, מאווררים גרזים לים הסתובבו מעל ראשינו היגיעים, ובידינו כוס יין דרום-אפריקאי משובח. אהבתי את השילוב המפתיע שבין פראי למפנק, את בליל החוויות של נסיעה בתוך עדרי פילים, צפייה באריות מקרוב, מדורות לעת ליל, שולחן שנפתח בלב היער בשקיעה, שיט בסירה על נהר הצ'ובה והזימבוי ומנגד מקלחות מפנקות, מסיבות התה של ארבע אחה"צ, סדינים לבנים מעומלנים וגביעי בדולח. פה ושם קיימתי דיאלוג עם דמותה של

אריה בשמורת וואנגי בזימבבואה

כדאי לדעת

ספארי במשולש זמביה-זימבבואה-בוצואנה מיועד לבוגרי הספארי הקלאסי, שהרגישו נוח ובטוח עם הקרבה לטבע ובעלי החיים ורוצים לחוות את אפריקה באופן אקטיבי, כולל הליכות, שיט ונסיעה בג'יפים פתוחים. הטיוול של ספארי קומפני מתאים למשפחות עם ילדים מגיל 7 ומעלה, לחבורות מטיילים קטנות או לזוגות בירח דבש. התוכנית מותאמת באופן אישי לכל נוסע. ההגעה היא עם איתויפאן איירליינס (אנחנו טסנו בדריים ליינר) דרך אדיס-אבבה. בקרוב תטוס החברה גם לבוצואנה ולקייפטאון. המחיר מתחיל מ-4,950 דולר לאדם ל-8 לילות. המחיר משתנה לפי מספר המטיילים, מקומות הלינה והתקופה.

מפלי ויקטוריה

צילומים: ספארי קומפני

סקאלת צבעים שנעה בין כו', האקי ולבן.

רגע הצפצוף בזמבורה

כפחדנית כרונית, כזו שקופצת על המיטה כשיש מקק בחדר, תחושת הביטחון האישי הייתה חשובה לי. עם כל ההצפה בתחושות הומניות כלפי חיות, לאורך כל המסע הייתי בתחושת כבדות וחשדן, ושמתחתי לדעת שהי מלווים שומרים עלינו, ככה, למקרה הצורך. בשני לילות ישנו באוהלים ונאמר לנו שבמאהל יש צפצפה, זמבורה, למקרה חירום. בלורג' שבבוצואנה ישנו באוהל עם חלונות ענקיים, וג'ירפות ופילים חלפו בחוץ. התחושה הייתה שאני מוגנת ובכל זאת, שאלתי את עצמי, מה אם בכל זאת איוו חיה מצליחה לפרוץ פנימה? ציפצפתי בזמבורה - והמחנה נכנס מיד לכור ננות. בתוך 30 שניות הגיעו השומרים. היה בלגן. אל תחזרו על זה, ניסיתי כבר בשבילכם. אין מה לחשוש. אתם מוגנים.

והרגע עם סבתא זולו

סבתא זולו היא אישה זמבית ססגונית שבע" לה, עורך דין במקצועו, נרצח בזמנו כנראה מסיבות פוליטיות והיא החליטה להקדיש את חייה לא פחות ולא יותר מאשר לישראל. היא עומדת בראש Jerusalem House of Prayers - חלק מארגון עולמי של נוצרים אוהבי ישראל. סבתא זולו מתפללת בכל יום שנתניהו יצליח, ובפגישותיה עם ראש ממשלת זמביה היא מנסה להשפיע על ההצבעות באו"ם. ספארי קומפני הפיקה ארוחה ערב בסלון של סבתא זולו בחברת ירדנים, שם שמענו אותה מתפללת לשלום ישראל. נו, מה אני אגיד לכם, בחיים הכל זה עניין של עיתוי. בעיתוי הזה זה היה רגע מרגש. להרשקוביץ עצמה, אישה שבשביילה אפריקה זה בית, יש קשר מיוחד לזמביה. מעבר לעובדה שהיא קונסולית הכבוד של זמביה, היא מעורבת בסיוע לחינוך, בקידום נשים ובמניעת תאונות. ויש גם את החיבור היהודי. היהודים הגיעו לזמביה בתחילת המאה ה-20. הראשונים היו שניים, זוסמן וגרשוביץ, ובעקבות עליית הנאצים נוספו עשרות משפחות. לפני 40 שנה, כשהיהודי האחרון עזב את זמביה, הוא הפקיד את מפתחות בית הכנסת בידי כומר, שהפך אותו לכנסייה. הכותבת הייתה אורחת של חברת ספארי קומפני

חדר ברויאל ליווינגסטון הוטל

גשר. פסענו על המפלס התחתון שלו, ממש מעל המפלים, קשורים ברצועות עבות, ומתחתינו שוצפים המים. אי אפשר לצאת מההליכה הזו יבשים, אבל הצעידה האיתית על הגשר זה עוד רגע שנצרתי. הגשר העליון, אגב, נבנה לפני יותר ממאה שנה מתוך איוו פנטזיה על רכבת כקו קייפטאון-קהיר שתחצה את היבשת. ג'ורג' בול, ישיש חינני בן יותר ממאה, סיפר לנו שאת הפלדה לבניית הגשר סחבו פילים.

רגע המפגש עם האריות

היה רגע שידעתי שלא אשכה, בגלל הצ'י בעוניות והפסטורליה המרומה שהסתתרה מתחת לכתום-זהב הזה. נסענו בשעה כתומה של שקיעה וראינו את האריות על שפת האגם, עם השתקפויות כתומות שלהם במים. העולם כולו להט סביבי בכתום, אבל היה ברור לי שהנה, אם ג'ירפה כתומה תחלוף לה, כל הכתום הזה ייהפך לאדום. הטבע כאן אכזרי ומדהים ביופיו, ולשמחתי אף ג'ירפה לא חלפה.

הרגע עם הבקבוק החם

היה רגע כזה, דווקא ביום היותר מהנאי והיותר מאתגר במסע. זה קרה במחנה הכי זרוק, שממוקם במיוחד עבור כל קבוצה או משפחה בלב השמורה. מדובר במאהל נייד, קל יחסית, שמורכב מאוהל מרכזי ואוהלים שפזורים בשטח. במתחם הזה אסור ללכת לבד בשבילים בלילה. מתקלחים במים מתוך דוד שתלוי על עצים, אוכלים מה שהוכן על המדורה ויושבים סביבה עד השעות הקטנות. כשחזרנו לאוהל והיה קר, ובחוף נשמעו הנהמות של החיות קרובות מתמיד, לרגע עלתה אפילו המחשבה שאולי מתחנו את החוויה יותר מדי. דווקא אז, ברגע הזה, חיכה לנו מתחת לשמיכה בקבוק חם.

רגע השולחן בספארי

זו הייתה שעת בין ערביים. זה עתה נפרדנו מלהקת ג'ירפות ואז הג'יפ עצר. המלווים הצ'י מודים ירדו ופתחו שולחן קטן בין העצים עם יין, אלכוהול (יש במסלול הרבה אלכוהול חור פשי) וחטיפים (בעיקר בשר מיובש). ישנו על כנף הג'יפ, הסרנו את הכובעים רחבי השוליים ולגמנו וודקה וקמפרי לחיי היופי האלוהי הזה. אגב כובע, הספארי עושה חשק לקוד לבוש עם

מריל סטריפ ב"זיכרונות מאפריקה". לצד הלינה המפנקת במלונות מהודרים כמו Victoria Falls Hotel (שנבנה ב-1902) יחד עם הגשר מעל המפלים ושומר על האריות כסטורה המקורית) ו-Royal Livingstone בומביה, הייתה לינה בקמפינג, במחנה אוהלים פשוט עם מקלחת לאור הכוכבים, וגם לינה במחנה אוהלים מפנק כמו Linkwasha Camp (שם התחתנו באחד הסיכונים אליזבת טיילור וריצ'רד ברטון). והייתה גם לינה בלורג' בסגנון אפרו שיק על שפת הזמבז'י ב-River Club, גן עדן שחרירי תלויים מעל הנהר ומשקיפים על היערות. מבעד לכל ויטרינה, בכל אחת מהאופציות, ניתן היה לראות ג'ירפות מהלכות וקופים מתרוצצים. לכן גם קיבלנו הוראות ברורות לסגור את הדלת, אם אנחנו לא רוצים למצוא את הקופים חוגגים בין החפצים שלנו. היו כמה רגעים במשך השעות שלי שם שבהם עצמתי עיניים, נשמתי עמוק ואמרתי לעצמי, 'את זה אנצור ועל זה אכתוב'.

הרגע במפלי ויקטוריה

היה רגע כזה שבו עמדתי מול מפלי ויקטוריה (או בשמם המקומי: מוסי אואה טוניה - העשן שעושה רעמים) וגיליתי מקום קסום של אשד מים ומפלים שמסתתר לו בתוך יערות הגשם. המפלים נמצאים על הגבול בין זמביה לזימבבואה. בזימבבואה אוהבים להגיד שאמנם חלקם הגדול נמצא בזמביה, אבל הנוף שנשקף מזימבבואה פנורמי יותר. אסור לקפח שום צד. אם תפרוץ מלחמה בין הזמבים והזימבבואים זה בוודאי יהיה על המפלים, שרוחבם 1.7 ק"מ וגובהם 108 מטר - כפול מגובה הניאגרה. שש פעמים חזרנו והתבוננו מקרוב במפלים. פעם אחת מתוך מטוס קל ומבט מהאוויר, פעם עם השקיעה מהצד של זמביה ופעם בסיוור על הגשר מהצד של זימבבואה. פעם בהליכה ברגל, פעם בהליקופטר. הפעם השישית הייתה בליל ירח מלא, כשהמים שוצפים ובוהקים ומעליהם נמתחת קשת בענן על רקע הירח. לא פלא שדיוויד ליווינגסטון, האירופאי הראשון שגילה אותם ב-1855, כתב ביומנו "אף אחד לא יכול לרמיין יופי זה... זה לא נגלה קודם לכן לעיניים אירופיות, אולם אין לי ספק שמראה יפה זה נצפה על ידי המלאכים במעופם". ליווינגסטון גם היה מי שקרא להם על שם המלכה הבריטית, ויקטוריה. במורד הנהר, מיד לאחר שפך המפל, נבנה

